

АНАЛІЗ ДЕФІНІЦІЇ «ФОРСАЙТ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИЗМУ»: СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА

Катерина Геннадіївна Антонюк¹

У статті проаналізовано сутність поняття «форсайт», надано авторське визначення «форсайту інвестиційної привабливості туризму». На основі аналізу праць науковців визначено методологічний базис форсайту інвестиційної привабливості та запропоновано поетапність форсайту. Відзначено наукові принципи, на яких базується форсайтне дослідження інвестиційної привабливості туризму, що значно відрізняється від інших галузей економіки, а також визначено основні методи, які найчастіше застосовуються при формуванні форсайту туризму та її інвестування, що використовуються з метою формування подальших сценаріїв посилення інвестиційної привабливості туризму. Метою статті є визначення сутності форсайту, проектування цього визначення на сферу туризму, шляхом уточнення дефініції «інвестиційно привабливий форсайт», а також характеристики методології форсайту. Основними методами дослідження, використаними при написанні статті, є порівняльний, пізнавальний узагальнення. Метод прогнозування або передбачення майбутніх тенденцій є актуальним та перспективним, особливо в туристичній галузі в умовах пандемії та війни. Форсайт інвестиційної привабливості туризму має практичне значення, оскільки його застосування на практиці дозволяє формувати стратегічні цілі та розробляти превентивні заходи для реалізації розробленої стратегії.

Ключові слова: форсайт, інвестиційна привабливість туризму, форсайт інвестиційної привабливості туризму, методи, методологія.

Постановка проблеми. Сфера туризму до 2022 року розвивалася поступовими стабільними темпами у світовому масштабі, але й на теренах України теж були позитивні зрушення в цій сфері. Проте пандемія коронавірусу та російсько-українська війна змінили хід розвитку цієї сфери, а на сьогоднішній день, взагалі відсутній туризм в межах нашої країни. Проте, по закінченні війни буде абсолютно новий етап розвитку економіки України, в тому числі, й галузі туризму, тому виникає необхідність вже сьогодні прогнозувати та будувати стратегічні цілі і плани по розбудові країни, її економічного процвітання, сфера туризму не є виключенням, адже потребуватиме значних інвестицій у відродження подорожей нашою країною. З цією метою існують методики форсайту, які необхідно застосовувати та практично використовувати, зокрема, форсайт інвестиційної привабливості туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням форсайту цікавилися багато науковців, які досліджували його трактування, сутність та методологію, зокрема, В. Осипова, І. Парасюка, О. Ворожейкіна [4, с. 202], які довели, що форсайт є системним та складним явищем, яке включає в себе низку підходів, що об'єднують три складові: бачення майбутнього (прогнозування, передбачення, дослідження перспектив); планування (стратегічний аналіз, визначення пріоритетів); комунікування

(обговорення, експертна оцінка). Науковець С. Квітка визначає форсайт як спеціальну технологію формування пріоритетів розвитку різних сфер життя суспільства з метою мобілізації максимально великої кількості учасників для досягнення якісно нових результатів у розвитку країни, регіону, громади [2, с. 11]. Варто відмітити досягнення колективу українських вчених Кизим М. О., Матюшенко І. Ю., Шостак І. В. та Данова М. О., які розробили методіку проведення форсайту за трьома вимірами: економічним, екологічним і соціальним, що стало основою моделювання «Піраміди форсайту» для відображення поточного стану сталого розвитку України [5, с. 123].

В контексті макроекономічних досліджень, форсайту присвячені роботи Г. Горелової, Н. Панкратової [9, с. 146], які констатують дане поняття в більш ширшому діапазоні, а саме: використання методології когнітивного моделювання складних систем (соціальних, економічних, екологічних, політичних, соціально-технічних) як інструменту прогнозування, а науковець О. Мельник надає тлумачення форсайту як дослідження методологічних підходів до розвитку інноваційної діяльності та прогнозування інноваційно-технологічного розвитку в економічних системах [12, с. 91].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах російсько-української війни, форсайт є не просто перспективним способом для

¹ Антонюк Катерина Геннадіївна, асистент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Вінницького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету; аспірант кафедри готельно-ресторанного бізнесу Державного торговельно-економічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4566-7792>

прогнозування майбутнього України, а й необхідним для подальшої економічної стабільності та перспективності сталого розвитку по її закінченні. Прогнозування є важливим та ефективним інструментом для впровадження превентивних заходів для уникнення довготривалої зтяжної кризи, що стосується не тільки економіки в цілому, а й окремих її галузей. Не виключенням є й сфера послуг, зокрема, туризм, адже повернення статусу країни, придатної для здійснення туристичних поїздок, інвестування, атрактивності України у світовому просторі туризму є актуальним питанням.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основні завдання статті полягають у визначенні сутності форсайту, проектування даного визначення на сферу туризму, шляхом з'ясування дефініції «форсайту інвестиційної привабливості», а також характеристика методики форсайту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи визначення «форсайту» надані провідними науковцями, варто відмітити, що існує певна дискусійність у трактуванні поняття «форсайту», що характеризується тим, що в економічній теорії були розроблені різні концепції теоретичних визначень, проте сутність даного поняття має також базуватися на його практичному використанні, тобто при здійсненні форсайту економіки або інших галузей, що буде враховувати аспекти та особливості його проведення, а, відповідно, й змісту самого поняття. При цьому кожен метод форсайту має базуватися на практичному досвіді країни або групи країн за певний період часу.

Отже, є важливим зазначити, що методологічні основи форсайту, по-перше, включає вибір цільової установки щодо технологічної або соціально-економічної спрямованості прогнозів розвитку економічних систем; по-друге, є основою у визначенні майбутнього соціально-економічного розвитку з визначенням кола галузей, які зможуть сформувати основу стратегічного розвитку економіки; по-третє, містить прогнозування

розвитку нових технологій та виходу на ринок принципово нових видів продуктів [11, с. 658].

Синтез наукових підходів до формування методологічних основ форсайту надає підстави визначити особливості форсайту як процесу (рис. 1).

Результати компаративного аналізу методологічних основ форсайту надають можливість зазначити, що його сутністю є конвергенція стратегічного аналізу і прогнозування економічних систем, для вирішення завдань галузевого прогнозування у довгостроковому майбутньому науки, технології, економіки і суспільства з метою ідентифікації зон стратегічного дослідження і технологій, які спроможні привнести найбільші економічні та соціальні вигоди, а також прогнозування та планування розвитку, заснованих на поєднанні внутрішньосистемних і міжсистемних зіставлень прогнозних трендів економічних систем.

Підсумовуючи різноманітність поглядів та трактувань науковців, констатуємо, що завданнями форсайту є розуміння майбутніх викликів, проблем, можливостей, невизначеностей; формування на цій основі стратегічних пріоритетів та сприяння накопиченню необхідного потенціалу і заходів випереджаючого характеру задля їх реалізації. Існує можливість порівняти та зіставити різноманітні точки зору щодо тої чи іншої ситуації, внаслідок чого прийти до кінцевої думки [6, с. 209]. При цьому вважається, що однією із складових форсайту є прогнозування.

Розкриття сутності форсайту дозволяє визначити його доцільність та методологічні особливості для туризму, як відкритої соціально-економічної системи.

Так, у ряді досліджень акцентовано увагу на важливості прогнозування майбутнього туризму, зокрема, доцільно скористатися ідеями І. Айві щодо форсайту туризму [10]. Дослідник пропонує формувати систему стратегічного бачення розвитку туризму, спираючись на 3-х рівнях (горизонтах): «Горизонт 1» – період 1 рік; «Горизонт 2» – період 2–5 років; «Горизонт 3» – період 10–20 років. На думку дослідника, в основі розробки

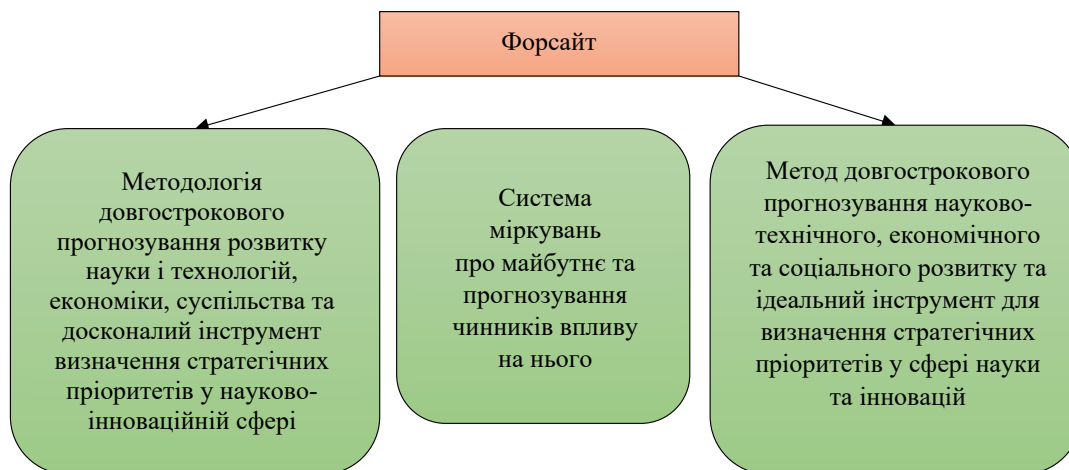

Рисунок 1 – Інтерпретація форсайту як процесу

довгострокових трендів (10–20-річних) розвитку туристичних систем слід покладати передбачення. Далі, спираючись на зворотний зв'язок із «Горизонту 3» до «Горизонту 1» – здійснити планування діяльності. Це дозволяє сформулювати висновок, що реалізація форсайтних досліджень потребує системного підходу, використання спеціалізованого інструментарію та здійснення лише за наявності певних організаційних умов.

Визначаючи методологічний базис форсайту інвестиційної привабливості туризму, доцільною є адаптація методичних рекомендацій Industrial Development Organization United Nations щодо застосування форсайту для розроблення дорожніх карт підтримки та розвитку бізнесу, в яких наведено структурні аспекти його реалізації: статичний (через сукупність методів та методологій прогнозування інвестиційної привабливості туризму) та динамічний (як процесу формування довгострокових прогнозів, планів та стратегій інвестиційної привабливості).

В Україні першим масштабним дослідженням, який формує в т.ч. методологічний базис форсайту туризму є «Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти», де визначено головні 10 кластерів, які можуть забезпечити успішну інтеграцію країни в міжнародну економіку. Серед цих 10 кластерів – туризм, як кластероутворюючий чинник, основний період зростання якого передбачено на 2017–2025 рр. В даному дослідженні, зокрема, досліджено й туризм як галузь економіки України [7].

Щодо методологічного базису форсайту туризму, то цей аспект науково обґрунтований в праці [3, с. 18], а саме застосування форсайту розвитку національної туристичної через визначення детермінант її трансформації у глобальному середовищі з метою інвестування галузі.

Отже, методологічний базис форсайту формують системні методи аналізу, синтезу, прогнозування

та моделювання, що є необхідним для передбачення та контролінгу майбутніх загроз, з метою розробки, застосування та координації превентивних заходів.

Розвиваючи ці дослідження у контексті формування методологічного базису форсайту інвестиційної привабливості туризму, узагальнено наукові підходи до інтерпретації сутності інвестиційної привабливості туризму (табл. 1).

Узагальнення даних таблиці 1 дає можливість введення у науковий обіг поняття «форсайт інвестиційної привабливості туризму» через поєднання термінів «форсайт» та «інвестиційна привабливість туризму», який відображає прогнозування та проєктування сценаріїв інвестування галузі, а в умовах економічної турбулентності національного та світового туризму забезпечить досягнення стратегічних пріоритетів форсайту інвестиційної привабливості туризму на конкретних лагах (до 2027 та до 2030 років).

Отже, форсайт інвестиційної привабливості туризму – це процес, спрямований на формування та прогнозування перспектив розвитку та інвестування туризму, з метою формування інвестиційних стратегій туризму та сценаріїв інвестиційної привабливості розвитку даної галузі.

Висновки. Впровадження методики форсайту, зокрема, в туризмі, шляхом застосування цієї методики до прогнозування інвестиційної привабливості туризму, дозволить визначити драйвери та ключові чинники туристичної інвестиційної привабливості, розвиток яких має бути спрямований на максимальний обсяг інвестицій. Крім того, форсайт зацікавить усі структури в досягненні поставлених цілей, які мають відношення до розвитку даної галузі. В статті здійснено компаративний аналіз сутності форсайту, виділені його ключові характеристики та охарактеризована методологія, а також сформовано нове поняття «форсайту інвестиційної привабливості туризму», визначено його зміст та запропоновано перспективи його використання.

Таблиця 1 – Наукові підходи до інтерпретації сутності інвестиційної привабливості туризму

Трактування сутності інвестиційної привабливості І. Бланк, І. Боярко, А. Загородній, Т. Костюк, Г. Лайко, О. Пирог, Г. Строкович, О. Коюда, Н. Краснокутська	ТЕОРЕТИЧНЕ ТА МЕТОДОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	Фактори інвестиційної привабливості Г. Фесенко, Л. Алещенко, П. Коренюк, О. Копиль, М. Мальська, О. Пирог, Г. Строкович, О. Мирончук	ІНФОРМАЦІЙНО-ФАКТОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
Методологія інвестиційної привабливості О. Шулат, О. Дума, Н. Погуда, О. Розметова		Ресурси, що формують інвестиційну привабливість Н. Богдан, Ю. Краснокутська, О. Зарічна, О. Копиль	
Особливості інвестиційної привабливості в туризмі А. Кулик, О. Корецька, К. Крамаренко, Г. Лайко, П. Коренюк		Інноваційно-інвестиційна привабливість І. Крейдич, О. Наконечна, Г. Фесенко, І. Бланк	
Сутність інвестиційної підтримки Д. Олійник, О. Зарічна, В. Лановий, П. Сокурєнко		Політика інвестиційної привабливості А. Музиченко, С. Курило, О. Мирончук, Ю. Капітанець	
Теорія інвестиційного забезпечення М. Денисенко, А. Гречан, А. Пересада		Інновації в туризмі Ендо, Сонг, Лі Цао, В. Хопчан, О. Дума	

Джерело: сформовано автором за [8; 1]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антонюк К. Г. Характеристика джерел інвестиційного забезпечення туризму в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 278–279. С. 100–107.
2. Квітка С. А. Інноваційні механізми в публічному управлінні: форсайт. *Аспекти публічного управління*. 2019. Т. 7. № 4. С. 5–16.
3. Мазаракі А., Бойко М., Охріменко А. Форсайт розвитку національної туристичної системи. *Вісник КНТЕУ*. 2018. № 3. С. 5–22 URL: <http://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/680/611> (дата звернення: 26.07.2022)
4. Осипов В. М., Парасюк І. Л., Ворожейкін О. О. Роль форсайта в управлінні субрегіоном. *Економічні інновації*. 2012. Випуск 47. С. 197–205.
5. Кизим М. О., Матюшенко І. Ю., Шостак І. В., Данова М. О. Перспективи форсайт-прогнозування пріоритетних напрямів розвитку нанотехнологій і наноматеріалів у країнах світу і Україні. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2015. 264 с.
6. Сорвіна Ю. М. Форсайт – як спроба зазирнути у майбутнє туризму в період COVID-19. *Вісник ХНТУ*. 2021. № 2(77). С. 207–2012.
7. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти / наук. керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський. Київ : НТУУ «КПІ», 2015. 136 с.
8. Anatolii Mazaraki, Marharyta Boiko, Myroslava Bosovska, Alla Okhrimenko and Kateryna Antoniuk (2022) The rating of Ukraine's regional tourist systems according to their investment potential. *Problems and Perspectives in Management*, vol. 20(3), pp. 43–61.
9. Gorelova G. V., Pankratova N. D. Scientific Foresight and Cognitive Modeling of Socio-Economic Systems. *IFAC-PapersOnLine*. Volume 51, Issue 30, 2018, pp. 145–149 URL: https://www.researchgate.net/publication/329148669_Scientific_Foresight_and_Cognitive_Modeling_of_Socio-Economic_Systems (last accessed: 26.07.2022)
10. Ian Ivey. The T&T Foresight Project (Tourism Global Foresight Report). Trinidad : NIHERST, 2006. 35 p. URL: <https://www.niherst.gov.tt/resources/publications/tourism-sector-chpt3.pdf> (дата звернення: 27.07.2022).
11. Irem Önder, Forecasting tourism demand with Google trends: Accuracy comparison of countries versus cities. *International Journal of Tourism Research*. 2017. Vol. 19(4), pp. 648–660.
12. Melnyk A. Foresight Model of Innovation and Technological Development in Economic Systems. *Business Inform*. 2014. № 8, pp. 88–94.

REFERENCES:

1. Antoniuk K. H. (2021) Kharakterystyka dzherel investytsiinoho zabezpechennia turyzmu v Ukraini [Characteristics of sources of investment support for tourism in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, vol. 278–279, pp. 100–107.
2. Kvitka S. A. (2019) Innovatsiini mekhanizmy v publichnomu upravlinni: forsait [Innovative mechanisms in public administration: foresight]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*. T. 7, no. 4, pp. 5–16.
3. Mazaraki A., Boiko M., Okhrimenko A. (2018) Forsait rozvytku natsionalnoi turystychnoi systemy. [Foresight of the development of the national tourism system]. *Visnyk KNTEU*, vol. 3, pp. 5–22. Available at: <http://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/680/611> (Last accessed: 26.07.2022).
4. Osypov V. M., Parasiuk I. L., Vorozheikin O. O. (2012) Rol forsaita v upravlinni subrehionom [The role of foresight in the management of the subregion]. *Ekonomichni innovatsii*, vol. 47, pp. 197–205.
5. Kyzym M. O., Matiushenko I. Yu., Shostak I. V., Danova M. O. (2015) Perspektyvy forsait-prohnozuvannia priorytetnykh napriamiv rozvytku nanotekhnologii i nanomaterialiv u krainakh svitu i Ukraini [Perspectives of foresight-forecasting of priority areas of development of nanotechnologies and nanomaterials in the countries of the world and Ukraine]. Kharkiv: VD «ІNZhEK», 264 p.
6. Sorvina Yu. M. (2021) Forsait – yak sproba zazyrnuty u maibutnie turyzmu v period COVID-19. [Foresight is an attempt to look into the future of tourism in the period of COVID-19]. *Visnyk KhNTU*, vol. 2(77), pp. 207–2012.
7. Forsait ekonomiky Ukrainy: serednostrokovyi (2015–2020 roky) i dovhostrokovyi (2020–2030 roky) chasovi horyzonty [Foresight of the economy of Ukraine: medium-term (2015–2020) and long-term (2020–2030) time horizons] / nauk. kerivnyk proektu akad. NAN Ukrainy M. Z. Zghurovskiy. Kyiv: NTUU «KPI», 2015. 136 p.
8. Anatolii Mazaraki, Marharyta Boiko, Myroslava Bosovska, Alla Okhrimenko and Kateryna Antoniuk (2022) The rating of Ukraine's regional tourist systems according to their investment potential. *Problems and Perspectives in Management*, vol. 20(3), pp. 43–61.
9. Gorelova G. V., Pankratova N. D. (2018) Scientific Foresight and Cognitive Modeling of Socio-Economic Systems. *IFAC-PapersOnLine*, volume 51, issue 30, pp. 145–149 Available at: https://www.researchgate.net/publication/329148669_Scientific_Foresight_and_Cognitive_Modeling_of_Socio-Economic_Systems (last accessed: 26.07.2022).
10. Ian Ivey (2006) The T&T Foresight Project (Tourism Global Foresight Report). Trinidad: NIHERST, 35 p. Available at: <https://www.niherst.gov.tt/resources/publications/tourism-sector-chpt3.pdf> (last accessed: 27.07.2022).
11. Irem Önder (2017) Forecasting tourism demand with Google trends: Accuracy comparison of countries versus cities. *International Journal of Tourism Research*, vol. 19(4), pp. 648–660.
12. Melnyk A. (2014) Foresight Model of Innovation and Technological Development in Economic Systems. *Business Inform*, vol. 8, pp. 88–94.

ANALYSIS OF THE DEFINITION «FORESITE OF TOURISM INVESTMENT ATTRACTIVENESS»: ESSENCE AND CHARACTERISTICS

Kateryna H. Antoniuk ¹

Civilizational challenges of global scale, growing uncertainty of cyclical processes of economic development, the emergence of new, to some extent ambiguous, but powerful factors of socio-economic transformation, caused a slowdown in the dynamics of the national system of tourism. Under the conditions of global crisis phenomena, which are now characteristic of Ukraine's economic development, including the consequences of these phenomena, without a preventive response to external imbalances, socio-economic development is complicated. Therefore, forecasting of investment attractiveness of tourism, its investment as a component of the national economy is the basis for determining the prospects for socio-economic development of regions and the country on certain time horizons, which allows modeling scenarios of development of sub-units and regions in a dynamic market environment, which de facto is poorly predictable. The purpose of the article is to define the essence of the foresight, to project this definition to the field of tourism, by clarifying the definition of «investment attractive foresight», as well as the characteristics of the foresight methodology. The main research methods used in writing the article are comparative, cognitive generalization. The tense dynamics of management practice constantly complicates the field of solving applied problems by the subjects of activity. Scientific thought does not have time to investigate the problems that arise in a highly unstable business environment. Due to the growing dynamism and uncertainty of the external environment, the desire for stable development in the long term is significantly increasing, which actualizes the study of the formation of methodological foundations of tourism foresight. The method of forecasting or predicting future trends is now more relevant than ever is relevant today as never before, especially in the tourism industry under conditions of pandemic and war. Anticipation of investment attractiveness of tourism has practical value, as its application in practice allows to form strategic goals and develop preventive measures to implement the developed strategy.

Keywords: foresight, tourism investment attractiveness, tourism investment attractiveness foresight, methods, methodology.

JEL Classification: C53, E27, L83

Стаття надійшла до редакції 28.07.2022

The article was received July 28, 2022

---

¹ Kateryna H. Antoniuk, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics